EINES CONTRA EL DISCURS D'ODI

Diagnòstic, contrapoder i acció des de la ciutadania organitzada

TALLER GENÈRIC · 2 HORES

COM COMBATRE EL FEIXISME A LES XARXES

TALLER DE 2 HORES PER A ORGANITZACIONS, COL·LECTIUS I EQUIPS DE COMUNICACIÓ

Guia per a qui facilita: exercicis pràctics per reconèixer l'odi, respondre i construir relat propi

L'ENXARXADA
Comunicació ètica i social

PAH PLATAFORMA DE AFECTADAS POR LA HIPOTECA

Elaboració i redacció: Juanjo Ramón
Disseny, maquetació: L'Enxarxada SCCL
Any: 2026
Llicència: CC BY SA

Aquest document està publicat sota llicència Reconeixement - NoComercial - Compartir Igual que permet que altres remesclin, adaptin i desenvolupin el treball sense fins comercials, sempre que acreditin, donin la seva autoria i llicenciïn les seves noves creacions en els mateixos termes.

Aquest taller ha estat elaborat per L'Enxarxada, SCCL a partir de l'informe L'odi com a estratègia, la Guia de narratives de contrapoder i la seva síntesi visual, com a part del kit d'«Eines contra el discurs d'odi».

ÍNDEX

0 Com usar aquest taller 4

1 Benvinguda 5

2 Bloc 1 · La cadena de l'odi 6

3 Bloc 2 · Detecta la tàctica 7

4 Bloc 3 · Protocol de resposta 8

5 Bloc 4 · Relat propi 9

6 Bloc 5 · Lliçons del Brasil 2026 10

7 Tancament 10

8 Adaptacions 11

9 Annex A · Sis frases quotidianes 11

10 Annex B · Cinc comentaris per classificar 12

11 Annex C · Sis operacions d'una remuntada contra l'extrema dreta 13

12 Annex D · Fitxa de compromís 14

Com usar aquest taller

Aquesta sessió condensa en dues hores el que el pack explica en centenars de pàgines: com es fabrica el discurs d'odi a les xarxes, com reconèixer-lo, quan respondre i quan no, i com construir un relat propi que no depengui de contestar a l'adversari. A diferència del taller de tres hores, pensat per a la PAH i centrat en l'habitatge, aquest està escrit per a qualsevol organització: l'habitatge hi apareix com un cas entre d'altres, i l'últim bloc incorpora la campanya brasilera de 2026 com a inventari d'operacions comunicatives.

El taller està pensat per a entre 10 i 25 persones, sense necessitat d'experiència prèvia en comunicació. Funciona millor si el grup barreja qui gestiona xarxes amb qui només les fa servir a títol personal, perquè l'odi arriba per les dues portes. Qui facilita no cal que sigui especialista: cada bloc indica què dir, què fer i quins errors convé preveure.

Una advertència de partida. El feixisme, en aquest taller, es treballa com el treballa l'informe: no com a etiqueta per insultar, sinó com a conjunt de tàctiques reconeixibles (les que descriu Jason Stanley a Facha) que apareixen en frases quotidianes i s'amplifiquen en plataformes que premien l'emoció intensa. Convé que qui facilita usi la paraula amb aquest rigor i no la converteixi en desqualificació de persones concretes.

Objectius

1. Reconèixer el mecanisme amb què un malestar real es converteix en discurs d'odi, i les tàctiques que l'acompanyen.
2. Decidir amb un criteri compartit quan ignorar, quan documentar, quan escalar i quan respondre.
3. Practicar dues eines de resposta pròpia, el marc narratiu i el sandvitx de la veritat, i sortir amb un compromís concret per a les properes dues setmanes.

Estructura de la sessió (120 minuts)

Min	Bloc	Què passa	Format
0 a 10	Benvinguda	Ronda: alguna cosa que has vist aquesta setmana a les xarxes i t'ha posat en alerta	Cercle
10 a 25	1. La cadena de l'odi	Com es fabrica un culpable. Exercici: trencar la cadena	Exposició + parelles
25 a 40	2. Detecta la tàctica	Les tàctiques de Stanley en sis frases quotidianes	Parelles
40 a 50	Pausa		
50 a 75	3. Protocol de resposta	Quatre tipus d'atac, quatre accions. Classificar cinc comentaris	Parelles + plenari
75 a 95	4. Relat propi	Marcs narratius i sandvitx de la veritat. Escriure'n un	Individual + parelles
95 a 110	5. Lliçons del Brasil 2026	Sis operacions comunicatives: què adaptar i què no copiar	Grups de 4
110 a 120	Tancament	Compromís individual i col·lectiu	Targetes + cercle

Materials

- Pissarra o paper continu, retoladors i targetes (una per persona).
- Projector amb la síntesi visual del pack (Guia de síntesi de narratives de contrapoder), diapositives 3, 4, 7 i 10. Si no hi ha projector, imprimir la cadena narrativa i l'esquema del sandvitx en A3.
- Impresos dels annexos A (frases), B (comentaris), C (sis operacions) i D (fitxa de compromís), un per parella o per grup.
- Un rellotge visible. La sessió és ajustada i el risc habitual és que el bloc 3 se'n mengi el 4.

Benvinguda

10 minuts

Cada persona diu el seu nom, la seva relació amb l'organització i una cosa que hagi vist aquesta setmana a les xarxes que li hagi posat en alerta. No es debat, només s'escolta. Qui facilita anota a la pissarra les paraules que es repeteixen (insult, bulo, por, cansament, silenci) perquè es reprenen al tancament.

Es presenten els tres objectius en una frase cadascun i es fixa un acord de grup: el que es comparteixi sobre atacs rebuts es queda a la sala, i ningú ha d'explicar una experiència personal per participar.

> **Per a qui facilita**
>
> Si algú del grup ha patit assetjament recent, convé saber-ho abans de començar. El bloc 3 pot resultar dur i cal oferir a aquesta persona l'opció d'observar sense haver de classificar casos en veu alta.

Bloc 1 · La cadena de l'odi

15 minuts

Exposició (5 min)

El discurs d'odi poques vegades s'inventa el problema. Parteix d'un malestar real i el recorre en cinc passos: un problema real (algú no pot pagar el lloguer, ha perdut la feina, espera mesos una cita mèdica), una por associada (perdre la casa, el barri, el futur dels fills), un culpable fabricat (un col·lectiu assenyalat en lloc de l'actor que se'n beneficia), una solució simple (expulsar, castigar, tancar fronteres) i una comunitat que se sent per fi escoltada. El problema no canvia. Canvia l'explicació.

L'algoritme fa la resta. Les plataformes no premien l'odi com a tal sinó l'emoció intensa, i l'odi la produeix amb facilitat. Per això un missatge que indigna circula més que un que explica, i per això convé entendre la cadena abans de pensar com contestar.

✎ Trenca la cadena (10 min)

Objectiu. Entendre que es pot intervenir en qualsevol baula, no només en l'última.

1. En parelles, cadascuna tria un malestar real que conegui del seu entorn (habitatge, ocupació, sanitat, seguretat, serveis del barri).
2. Dibuixen la cadena que l'extrema dreta construiria amb ell, dels cinc passos, en un full.
3. Marquen la baula on la seva organització tindria més capacitat de disputar el relat i escriuen una frase que ho faria.

Tancament. Qui facilita recull dos o tres exemples i assenyala el patró: gairebé sempre la baula més disputable és la tercera, qui és el culpable, perquè aquí es pot mostrar l'actor que de debò acumula i se'n beneficia.

> **Dada àncora si el grup treballa habitatge**
>
> Els grans tenidors han passat del 3% al 9,2% del parc d'habitatge espanyol des de 2010, mentre el discurs públic assenyala el migrant. A Catalunya, el 82% de l'habitatge ocupat pertany a bancs i fons, no a particulars. Totes dues dades provenen de l'informe del pack, amb les seves fonts.

Bloc 2 · Detecta la tàctica

15 minuts

Marc (4 min)

Jason Stanley descriu deu tàctiques recurrents en la política d'inspiració feixista: passat mític, propaganda, antiintel·lectualisme, irrealitat, jerarquia, victimisme, llei i ordre, ansietat sexual, Sodoma i Gomorra, i el treball us farà lliures. No cal memoritzar-les. Es reparteix la llista com a xuleta i s'insisteix en una idea: cap frase per separat és feixista, el que importa és que el conjunt es repeteix i construeix un món en què unes persones valen més que unes altres.

Dos matisos per evitar errors. Primer, criticar un banc, un càrrec públic o un govern és crítica legítima, no odi: el filtre és si el col·lectiu assenyalat és minoritari o minoritzat, ha estat discriminat i no té poder estructural. Segon, el hater (perfil obsessiu i sostingut) i el troll (busca reacció puntual) demanen respostes diferents, cosa que es reprèn al bloc 3.

✎ Frases amb etiqueta (11 min)

1. Es reparteixen les sis frases de l'Annex A, cap atribuïda a ningú.
2. En parelles, aparellen cada frase amb la tàctica o tàctiques que activa, usant la xuleta.
3. Posada en comú: quina va costar més? N'hi ha alguna que n'activi diverses alhora? Quina heu sentit aquesta setmana?

> **Què sol passar**
>
> Sempre hi ha una frase que el grup defensa com a sentit comú. És bon senyal: serveix per explicar que aquestes tàctiques funcionen precisament perquè sonen raonables i connecten amb un malestar real. Convé no resoldre el debat amb un veredicte, sinó preguntar què fa aquesta frase amb el culpable i amb la solució.

PAUSA · 10 minuts

Bloc 3 · Protocol de resposta

25 minuts

L'arbre de decisió (8 min)

Contestar a tot és esgotador i, a més, sol ser contraproduent, perquè la interacció, fins i tot negativa, amplifica el missatge. El protocol distingeix quatre situacions i una acció per a cadascuna.

Situació	Com es reconeix	Acció
Troll aïllat	Un comentari o un compte, busca reacció puntual	Ignorar i bloquejar
Atac coordinat	Molts comptes, mateix text o hashtag, ritme anòmal	Documentar i reportar en bloc
Amenaça o delicte	Intimidació, dades personals, amenaces de violència	Escalar fora de la xarxa: denúncia i suport legal
Crítica legítima	Qüestiona, tot i que amb duresa, el que l'organització fa o deixa de fer	Respondre amb respecte

Dos detalls pràctics. Per reportar a la plataforma, les organitzacions que actuen com a comunicant fiable obtenen taxes de retirada molt superiors a les d'un usuari individual, de manera que convé registrar-s'hi com a tal si es pot. I tota captura es guarda amb data i enllaç abans de bloquejar, perquè el bloqueig pot esborrar la prova.

✎ Classifica i decideix (17 min)

1. Es reparteixen els cinc comentaris de l'Annex B.
2. En parelles, classifiquen cadascun i decideixen l'acció. Tenen 8 minuts.
3. Posada en comú. Els casos on les parelles discrepen són els més valuosos: s'anoten a la pissarra i es pren nota per fixar després un criteri escrit de l'organització.

> **Per a qui facilita**
>
> El comentari 5 està dissenyat per generar desacord, perquè barreja una premissa discriminatòria amb una persona amb audiència real. No hi ha una solució única; el que importa és que el grup expliciti quin criteri fa servir (abast del missatge, probabilitat que altres persones el llegeixin i se'l creguin, cost de respondre).

Bloc 4 · Relat propi

20 minuts

Dues eines (8 min)

Marc narratiu. George Lakoff ho resumeix en un títol, No pensis en un elefant: negar el marc de qui ataca, sense voler, el repeteix i el reforça. Respondre «no som okupes» activa la paraula okupa. L'alternativa és activar el propi marc des del principi, sense anomenar el de l'adversari, a partir d'un valor compartit com la cura o la dignitat. La pregunta que es canvia és la de fons: no si hi ha massa gent amb dret, sinó qui es beneficia que en falti.

Sandvitx de la veritat. Tres passos: afirmar la veritat pròpia, assenyalar amb claredat per què l'afirmació contrària és incompatible amb ella, i tancar reforçant de nou la veritat inicial. Mai es repeteix el marc de l'altre, ni tan sols per negar-lo.

Exemple treballat. Davant «la PAH defensa els okupes»: primer, la veritat pròpia (acompanyem famílies que perden el seu habitatge habitual per no poder pagar la hipoteca o el lloguer); segon, la incompatibilitat (la immensa majoria de l'habitatge ocupat pertany a bancs i fons, així que aquesta etiqueta no descriu qui atenem); tercer, el reforç (qui es beneficia de mantenir pisos buits és el mateix actor que especula amb el preu). En cap moment s'accepta que existeixi una amenaça generalitzada a la propietat de particulars.

✎ El meu sandvitx (12 min)

1. Cada persona tria una afirmació hostil que la seva organització rep o podria rebre, o una de les de l'Annex A, i l'escriu a la part superior d'una targeta.
2. Redacta en tres línies el seu sandvitx, sense repetir cap paraula del marc hostil. Temps: 5 minuts.
3. En parelles, se'l llegeixen. La companya subratlla qualsevol paraula del marc aliè que s'hagi colat. Es reescriu.

> **Error freqüent**
>
> Gairebé tothom hi cola la paraula de l'adversari al pas dos. És normal i és la part més útil de l'exercici: fer-ho visible. Si el grup és àgil, l'últim minut es dedica a llegir en veu alta dos sandvitxos ja nets.

Bloc 5 · Lliçons del Brasil 2026

15 minuts

Context (4 min)

El Brasil no es presenta com a model, sinó com a inventari. Després de perdre la primera volta per uns 2,2 milions de vots davant de Flávio Bolsonaro, Lula va guanyar la segona, el 25 d'octubre de 2026, amb una mica menys del 52% dels vots, i l'abstenció va caure al seu nivell més baix en vint anys. Els politòlegs consultats per la BBC adverteixen que no es pot saber quants vots va moure cada operació i que també van pesar els errors del rival. El que sí que es pot fer és mirar què va canviar en la comunicació i preguntar-se què es pot adaptar.

> **Nota de verificació**
>
> Les xifres del resultat són provisionals i provenen de premsa. Abans d'usar-les en una sessió pública convé contrastar-les amb la dada definitiva del Tribunal Superior Electoral (TSE).

✎ Una operació per grup (11 min)

1. Es formen grups de quatre. Cada grup rep una de les sis operacions de l'Annex C (si hi ha més de sis grups, es repeteixen).
2. Durant 6 minuts responen per escrit: què faríem demà a la nostra organització amb això? Què no copiaríem i per què?
3. Cada grup presenta la seva resposta en un minut. Qui facilita tanca amb l'advertència que cap operació funciona sola i totes depenen de plataformes que l'organització no controla, cosa que justifica construir una segona infraestructura pròpia (llistes de difusió, canals directes, presència territorial).

Tancament

10 minuts

Compromís (7 min)

Cada persona emplena la fitxa de l'Annex D amb una acció concreta per a les properes dues setmanes, a la seva escala. Alguns exemples: «proposaré a la comissió de comunicació que aprovem el protocol de quatre situacions», «escriuré la meva història de self, us, now per si em toca parlar en públic», «la propera vegada que vegi un atac coordinat, documentaré abans de bloquejar». Es llegeixen en veu alta per torns, sense debat.

Tancament col·lectiu (3 min)

Es torna a la pissarra amb les paraules de la ronda inicial i es pregunta quines continuarien aquí després de dues hores. Qui facilita recull les fitxes per fer-ne seguiment durant les dues setmanes, i recorda la idea amb què tancar: construir relat propi no és opcional, perquè és l'única manera sostenible que el malestar real deixi de ser terreny fèrtil per a l'odi.

Adaptacions

- **Grups amb poca experiència.** Si el grup és de militància sense experiència a les xarxes, el bloc 2 es pot reduir a tres frases i ampliar el bloc 3.
- **Equips professionals.** Si és un equip de comunicació, convé saltar la cadena de l'odi i dedicar més temps al protocol i a la segona infraestructura.
- **Format en línia.** Els exercicis en parelles es fan en sales petites i les targetes en un document compartit. El bloc 3 es fa en grups de tres per evitar silencis.
- **Versió curta.** Sense la pausa i amb el bloc 5 reduït a una exposició de cinc minuts, es pot fer en 90 minuts, encara que es perd el treball d'aplicació.

Annex A · Sis frases quotidianes

Frases il·lustratives, construïdes per a l'exercici, que reprodueixen el to del que es llegeix habitualment. Cap s'atribueix a persona ni organització concretes.

Frase	Tàctica(ques) que activa (per a qui facilita)
1. «Abans en aquest barri es podia deixar la porta oberta; ara ja no es reconeix res.»	Passat mític
2. «Els experts i les universitats estan venuts; qualsevol amb sentit comú ho veu.»	Antiintel·lectualisme
3. «Ja no es pot dir res sense que t'acusin d'alguna cosa; els de sempre ens tracten com si fóssim els dolents.»	Victimisme
4. «El que cal és mà dura, i que qui la fa la pagui.»	Llei i ordre
5. «Que es busquin la vida com vam fer tots; qui no treballa no té dret a res.»	El treball us farà lliures, jerarquia
6. «Els mitjans t'amaguen la veritat; aquí t'expliquem el que ells no s'atreveixen.»	Propaganda, irrealitat

Les assignacions són orientatives: diverses frases activen més d'una tàctica i el debat del grup és part de l'exercici.

Annex B · Cinc comentaris per classificar

Comentari	Classificació proposada	Acció
1. «Jaja, un altre cop amb les vostres històries, quines pesades.» (un sol compte, sense foto, sense historial)	Troll aïllat	Ignorar i bloquejar
2. Quaranta comptes creats aquesta setmana publiquen en vint minuts el mateix text i el mateix hashtag contra una portaveu.	Atac coordinat	Captures amb data, informe a la plataforma en bloc, avís intern
3. Missatge privat a una companya: «Sabem on vius. Deixa de parlar.»	Amenaça o delicte	Guardar proves, escalar fora de la xarxa: denúncia i suport legal, protocol de cura de la persona
4. «Dieu que defenseu tothom però mai no parleu del que passa al polígon.»	Crítica legítima	Respondre amb respecte i concretar
5. «Aquesta gent viu de les subvencions i vol substituir-nos.» (perfil amb audiència local)	A debat: mite discriminatori amb abast	Valorar abast i risc; si es respon, sandvitx de la veritat

Annex C · Sis operacions d'una remuntada contra l'extrema dreta (Brasil, 2026)

Operació	Què va fer la campanya	Què adaptar	Què no copiar
Canviar format i veu	Després de la primera volta va passar d'una comunicació institucional centrada en la seva trajectòria a vídeos a càmera amb el mòbil, un tema central cada dia i propostes de futur.	Menys comunicat institucional i més veu pròpia, amb un tema per jornada.	Imitar l'estètica sense contingut.
Proposta amb contrast	Segons Folha de S.Paulo, la propaganda televisiva final va dedicar la meitat del temps a propostes i l'altra meitat a crítiques al rival.	Oferir alguna cosa, no només desmuntar.	Convertir el contrast en atac personal.
Tornar el marc	Va vincular el seu rival amb Trump i amb Milei i va convertir la sobirania en eix: «no serem el pati del darrere de ningú».	Disputar qui és l'outsider i qui serveix interessos aliens.	Etiquetes sense base factual.
Amplificació coordinada	Un canal de WhatsApp assignava «missions»: veure els vídeos fins al final, comentar-los, compartir-los i escriure als contactes personals.	Xarxes de confiança amb tasques concretes i voluntàries.	El to militar, la dependència d'un sol canal i qualsevol ambigüitat amb la veracitat: la campanya rival va impugnar diverses publicacions per suposada desinformació, tot i que un informe tècnic posterior no va trobar evidència de delictes en les examinades.
No respondre	Es demanava ignorar les publicacions de l'adversari, fins i tot per desmentir-les, perquè les plataformes premien la interacció encara que sigui negativa.	Decidir què mereix resposta amb el protocol del bloc 3.	Silenci sense contingut propi.
Carrer i contingut	Actes multitudinaris i caminades, amb artistes i influenciadors, que tornaven a circular a xarxes.	Que cada acció presencial alimenti el relat i que cada relat porti a una acció.	Convertir l'acció en espectacle.

Font: Guia de narratives de contrapoder, apartat 13.6, i fonts citades allà. Resultat electoral provisional, a contrastar amb el TSE.

Annex D · Fitxa de compromís

La meva acció per a les properes dues setmanes

Amb qui la comparteixo o a qui ho proposo

Què necessito per fer-la

Checklist abans de publicar

- Aporta alguna cosa que ningú més explica?
- Té self, us, now?
- Anomena l'actor estructural, no només el cas humà?
- El format és l'adequat (vídeo curt amb rostre i veu real, dada amb testimoni)?
- A qui s'adreça realment?
- Si és una resposta, està classificat el tipus d'atac?

Investigació i redacció: Juanjo Ramón
Disseny, maquetació: L'Enxarxada SCCL
Any: 2026
Llicència: CC BY SA

Aquest document està publicat sota llicència Reconeixement - NoComercial - Compartir Igual que permet que altres remesclin, adaptin i desenvolupin el treball sense fins comercials, sempre que acreditin, donin la seva autoria i llicenciïn les seves noves creacions en els mateixos termes.

Aquest taller ha estat elaborat per L'Enxarxada, SCCL, en el marc del projecte "Dret a l'habitatge i a l'energia: empoderament col·lectiu i assessorament jurídic", amb la PAH (Plataforma d'Afectats per la Hipoteca). Com a part del kit d'«Eines contra el discurs d'odi»

Con el apoyo de